

VISLIJN

INFOBLAD VOOR DE OPENBARE
VISSERIJ IN VLAANDEREN

AGENTSCHAP VOOR
NATUUR EN BOS

JAARGANG 2012

**MET
BIJLAGE:**
Visreglement
2012

Agentschap voor
Natuur en Bos

INHOUD

- 3 **DIT BEN JIJ**
Het DNA van de openbare visser
- 5 **EERST EVEN DIT**
Het laatste nieuws uit vissenrijk
- 6 **VISWATEREN**
Voor jou besproken: 5 Vlaamse hengelvaten (Maas, Kanaal Dessel-Kwaadmechelen, Kanaal Gent-Terneuzen, Zeekanaal Brussel-Schelde, Plassen-dalevaart)
- 12 **DE BLANKVOORN**
Supervis in zilverpak
- 16 **BEELDSPRAAK**
- 18 **BEEK WORDT BETER**
Het gaat goed met de Berwijn
- 20 **VISONDERZOEK**
Onderzocht: het Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten en de Haven van Gent
- 24 **HET MONSTER VAN SINT-LENAARTS**
De opkomst van de meerval
- 26 **RUPEL RUIKT NAAR MEER**
Comeback van het jaar
- 28 **VISVERLOF**
Alleen maar voordelen
- 30 **KRAAMKAMERS VOOR DE TOEKOMST**
- 31 **SNOEKMONITORING IN DE IJZER**
- 32 **NUTTIGE ADRESSEN**

GENIETEN MET EEN GROTE G.

Over niets is er het voorbije jaar zoveel gesproken als over het weer. Voor zonnekloppers was het weer zeker niet om over naar huis te schrijven. De zomer viel bijna letterlijk in het water en bleef als nooit tevoren ondermaats. Vissend Vlaanderen heeft het echter allerminst aan zijn hart laten komen. Weer of geen weer, het openbaar water trekt nog steeds 60.000 hengelaars. Verklaring? Aantrekkelijke viswateren met een gevarieerd visbestand. De waterkant kriebelt, de waterkant leeft... de waterkant beleeft.

Urenlang genieten, speurend in een rustige rimpeling recht voor je uit. Wolken spiegelen in het water. Iets beweegt in de omgeving, een waterhoen, een eend, kikkers en libellen. De drukke wereld is mijlen ver, onbestaande. Plots een schimmige schicht in 't groen, in 't blauw. De vertrouwde rust doorbroken door een lichte tik of een opspattende aanbeet. Eén en al leven onder water dat met de nodige ervaring en kunde keurig moet worden geland. Dat is vissen, dat is genieten. Genieten met een grote G.

Wij willen u uitdrukkelijk bedanken dat u dit opnieuw weet te waarderen. 60.000 hengelaars, ongelooflijk spannende uren hengelplesier, ieder jaar opnieuw. Het spoort ons aan om u steeds weer zo goed als mogelijk tegemoet te komen en te blijven werken aan meer en betere natuur. Samen met u en met onze partners... jaar in, jaar uit.

Marleen Evenepoel
Voorzitter Visserijfonds
Administrateur-generaal Agentschap voor Natuur en Bos

COLOFON VISLIJN is een jaarlijks magazine van het Agentschap voor Natuur en Bos. **Verantwoordelijke uitgever:** Dirk Bogaert, Directeur Communicatie, Agentschap voor Natuur en Bos, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel. **Redactie, samenstelling en lay-out:** www.spindokter.be, Dirk Bogaert, Rudi Yseboodt en Kristof Vlietinck, Agentschap voor Natuur en Bos. **Voor meer informatie over VISLIJN:** tel. 02-553 82 22. **Drukwerk:** Drukkerij De Cuyper NV, Drukkerijstraat 11, 9240 Zele. **De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van het ANB.**
Coverfoto: © Vilda - Yves Adams

HET DNA VAN DE VLAAMSE 'OPENBARE VISSER'

Wist u dat een derde van de vissers op openbaar water in Vlaanderen 50 km aflegt om te gaan vissen? Wij ook niet, maar we hebben het ze zelf gevraagd. De Grote Vislijn Enquête*, voor jou samengebond in een handig overzicht.

MAN

Met 96 % mannelijke vissers blijft hengelen in Vlaanderen een mannenzaak.

45 JAAR

Meer dan de helft van de vissers is ouder dan 45 jaar.

ARBEIDER

Van alle vissers heeft 40 % arbeider als beroep, 17 % is bediende en 14 % is gepensioneerd.

ELKE WEEK

Ongeveer een derde van de vissers gaat bijna wekelijks (meer dan 40 keer per jaar) vissen.

50 KM

1 op 3 vissers legt gemiddeld 50 km af om te gaan vissen.

965 EURO

De gemiddelde visser besteedt jaarlijks 965 euro aan zijn vishobby.

VASTE STOK

58 % vist met de vaste stok op witvis. Karpervissen staat op de tweede plaats.

CLUBLID

27 % is aangesloten bij een vereniging, club of federatie die actief is op openbaar water.

VANGST MAG TERUG

72 % van alle vissers gaf aan dat ze nooit vis meenamen. 1 op 5 vissers neemt wel eens vis mee naar huis voor consumptie.

SNOEKBAARS IN HET VIZIER

Snoekbaars is de meest geoogste vis, voor paling en brasem.

*deze gegevens komen uit de enquête door ANB bij 10.000 vissers met een visverlof en uit de hengelsport-enquête Milieucel V.V.H.V. bij 4.490 vissers.

EERST EVEN DIT...

voor je verder leest: het laatste nieuws uit het vissenrijk. Vislijn selecteert opmerkelijke feiten, hebbedingen en trends. Speciaal voor jou.

STREETFISHING

Het is dé nieuwe trend op het gebied van roofvissen en komt overgewaaid uit Parijs. Bij streetfishing gaan de hengelaars actief op zoek naar roofvissen. Vooral de jonge stadsgeneratie voelt zich aangesproken door de **nieuwe rage**. Het is goedkoop en spannend. Intussen is rond streetfishing een hele cultuur gegroeid, met eigen hippe kleding. Omdat de waterkwaliteit ook in de Vlaamse steden verbetert, gooien steeds meer vissers hun hengel uit in de stad. Verwonderde voorbijgangers en bewoners zien de aanwezigheid van 'straatvissers' als een teken van nieuw waterleven in de stad. Je

zou het niet meteen verwachten, maar in de Gentse en Antwerpse wateren zwemmen indrukwekkende roofvissen rond. Uit de kluiten gewassen snoeken en snoekbaarzen zijn er geen uitzondering meer. In Gent en Antwerpen wordt ook jaarlijks een internationale roofvishappening georganiseerd. Aan de wedstrijd nemen fanatieke roofvissers uit België en Nederland deel. De deelnemer die aan het einde van de dag de meeste centimeters aan roofvis heeft gevangen, mag zich een jaar lang de Streetfisher van Antwerpen of Gent noemen.

HENGELKAARTEN ONLINE

Vlaanderen kent tal van interessante hengelwateren. Van elke provincie zijn er alom bekende **hengelkaarten** waarop alle belangrijke hengelwateren zijn aangeduid waar je kunt gaan vissen. De hengelkaarten vermelden ook de meest voorkomende vissoorten per hengelwater. Een aanrader dus voor elke visser.

De laatste aanvulling bij deze handige kaarten is die van de Oost-Vlaamse regio 'Meetjeslandse Kreeken' en de nieuwe hengelkaart van West-Vlaanderen. Ze zijn gratis te verkrijgen bij het infoloket van de Provinciale Visserijcommissies. De nieuwste uitgaven kan je nu ook inkijken op www.natuurenbos.be.

WIE HEB IK AAN DE LIJN?

Met de Vissengids App kun je op je mobieltje alle Nederlandse zoetwater- en zeevissen bekijken; in totaal zo'n 170 stuks. Via diverse handige zoekopties vind je er naast mooie foto's ook alles over herkenning, leefwijze, voedsel, gesloten tijden, hengelrecords, afmetingen en nog veel meer. Ook te gebruiken in Vlaanderen.

FISHKIDS

Je zou denken dat jongeren met ADHD amper stil kunnen zitten. Maar blijkbaar werkt vissen rustgevend. In Engeland is men inmiddels bezig met vishtherapie voor drukke kinderen en dat helpt.

"In de zomer kan je de Maas zelfs te voet oversteken. Dat maakt haar zo boeiend."

DE MAAS DE BAAS

"Als ik zacht en rustig wil varen, schakel ik over op de elektrische motor", zegt Pol Heymans. "Ik heb respect voor de Maas, ze is mijn grillige vriendin." Pol kent de machtige regenrivier op zijn dobber - excuseer - duim. Vislijn springt dan ook graag aan boord.

"De Maas blijft me verrassen met haar grillige kuren", zegt Pol. Hij weet waarover hij spreekt. Hij heeft de scherpe blik van een kenner. Vissersogen, visserslatijn. Pol kent de Maas van kindsbeen af. "Na de winter kan ze opzwellen tot een woeste rivier. Op sommige plaatsen neemt ze grond mee en verhuist het onderwaterlandschap. In de zomer kan je de Maas zelfs te voet oversteken. Dat maakt haar zo boeiend."

DE MAAS IS DE BAAS

"De Maas zelf beslist waar je moet gaan vissen. De Maas is wispelturig, ze houdt je scherp. Kennis over de stroming en waterbewegingen is dan ook een

must om hier met succes te vissen. Als de Maas hoog staat, is het erwtensoep. Dan verhuist de vis naar rustige plekken. Weet je, een roofvisser moet zich kunnen inleven in de vis. Je speelt een spel met de vis, en je hoopt dat je wint."

BOOTSMAN

"Ik vis het liefst met de boot. Daar leent de Maas zich voor. We tuffen rond en slepen het kunstaas achter de boot. De visvinder helpt zoeken naar gewillige roofvissen. Je komt op plekken waar kantvissers nooit komen. De Maas is meer dan vissen alleen. Het is een totale beleving, één zijn met de natuur. Heerlijk ontstressend."

TIP VAN POL

Ga eens wandelend vissen langs de Maaskant, struinend vissen heet dat. Je leert de oevers beter kennen, je slaat een praatje met vissers en leert van elkaar.

KUNSTAAS

"Sinds korte tijd maakt het vissen op roofblei hier een enorme opgang. De roofblei houdt van een snelle stroming en de grillige Maasbodem, net als de barbeel. Steeds meer vissers schakelen over op kunstaas. Dat vergt meer techniek en ervaring dan levend aasvissen. Het is een echte trend aan het worden."

DE REUS IS TERUG

"Europese meervallen van 2 meter zijn geen uitzondering. Vooral richting Luik waar de centrales warm water lozen, gedijt de meerval bijzonder goed. De meerval is enorm sterk, hij laat je alle hoeken van de Maas zien. De Maas

is gelukkig weer gezonder, zelfs de zalm is terug van weggeweest volgens waarnemingen in Wallonië."

"De ijsvogel die op jacht is, het klotsende water, de wind met de zachte g. Dat is mijn Maas."

ZO WAS DE MAAS

De rivier bestond vroeger uit een groot vlechtwerk van geulen met grindelandjes. Bij hoog water liep het hele stelsel van geulen vol met water, bij laag water stroomde de Maas alleen door de hoofdstromen. De krachtige rivier verlegde zijn bedding meermaals tijdens overstromingen. De één kreeg nieuw land door afzettingen van de Maas, de andere zag zijn land verdwijnen in de rivier. In de voorbije eeuwen waren de gerechtelijke betwistingen over gronden aan de Maas niet uit de lucht. Wanneer het oeverland werd ingenomen door het water bleef er een voedselrijke sliblaag achter op de gronden van de zogenaamde uiterwaarden. Deze vruchtbare

INFOFICHE DE MAAS

Lengte: 935 km
Bron: Plateau van Langres (Fr.)
Monding: Bergsche Maas/
Heusdensch Kanaal (Ned.)
Stroomgebied: 36.000 km²
Stroomt door Frankrijk, België,
Nederland

gronden waren eeuwenlang in gebruik als een uitgestrekt hooiland. Ze vormden de kracht van de dorpen in het Maasdal. ■

RECORDAANTAL VISSOORTEN IN GRENSMAAS

"In een migratie-onderzoek op de Geulmonding hebben we in het voorjaar 30 vissoorten gevangen, wat niet niks is", zegt Alain De Vocht, visbioloog aan de Universiteit Hasselt. Het gaat dus goed met de diversiteit van de visfauna in de Grensmaas. Het project 'Levende Grensmaas' wil door actieve natuurinrichting de oude glorie van de grindrivier herstellen. Daarbij gaat de aandacht vooral naar typische elementen van een grindrivier: uitgespoelde oevers, stroomversnellingen, stroomkommen, dood hout en grindbeddingen. "We bekijken het effect van de grinddempels en evalueren de juveniele visgemeenschap", zegt De Vocht. De Grensmaas kent een verval van 19 meter over een afstand van 44 km. Het ontbreken van stuwen, het grote verval en de kiezelbodem bieden een geschikt leefgebied voor soorten als kopvoorn, winde, serpeling, barbeel en sneep. Deze laatste twee zijn uniek voor Vlaanderen en leven uitsluitend in de Grensmaas. De terugkeer van de veeleisende vlagzalm en rivierdonderpad zijn een gunstig teken aan de wand dat het weer goed gesteld is met de waterkwaliteit. Door de verstuwning van de Maas in Nederland en Wallonië geraakte de tussenliggende Grensmaas geïsoleerd. Migrerende rivierdieren zoals zeeforel of zalm bleven weg.

RECHTE OEVERS, AARDIGE BAARZEN

CIJFERS & SPETTERS

Gent ligt aan de Noordzee. Dat weet toch elke vis. De rechtstreekse verbinding tussen stroppe dragers en kustbewoners wordt gevormd door het Kanaal Gent-Terneuzen. Een recent visstandonderzoek leverde 368 kg/ha vis en 12 soorten op. Vislijn legt 9 spetterende cijfers voor jou op het droge.

Het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen is 15,5 km lang. Het verbindt het kanalenkruispunt te Dessel met het Albertkanaal te Kwaadmechelen. Bij de voltooiing in 1858 maakte het deel uit van het Aftakingskanaal naar Hasselt. Het kan schepen tot 2.000 ton ontvangen, bevat geen enkele sluis en heeft 1 bocht nabij de aansluiting met het Albertkanaal.

Dit verbindingskanaal wordt veel gebruikt door de scheepvaart. Het Kanaal Dessel-Schoten doorkruist het noorden van de Antwerpse provincie, terwijl het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen de

VREEMDE OEVERS

Een bijzonder kenmerk van het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen is de bepaling van de linkeroever en rechteroever. Normaal gebeurt die aan de hand van de stroomrichting. Op dit kanaal is er maar een beperkte stroming waar te nemen, daarom worden hier de termen 'oostelijke oever' en 'westelijke oever' gebruikt.

Het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen loopt door een groene omgeving, maar de kaarsrechte betonnen oevers maken een kunstmatige indruk. Dit laatste trekt sommige vissers aan en stoot anderen af. De oeverhoogte bedraagt minimum 1 meter. Het breedste punt is 60 meter, maar ter hoogte van de bruggen is dit slechts 30 tot 40 meter. De visdiepte varieert van 2 tot 4 meter, maar op sommige plaatsen is het wel 5 meter diep. Opvallend zijn het groot aantal duikers die beken of rivieren onder het kanaal leiden, de bruggen en de talrijke hoogspanningsleidingen over het kanaal. De duikers zijn te herkennen aan de rood-wit geschilderde hekkens die je tegenover elkaar op de oevers ziet.

Hier mag gevist worden in de paaitijd en ook 's nachts. De vangst moet dan wel onmiddellijk worden teruggezet.

WATERKWALITEIT

Het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen scoort voor de biologische waterkwaliteit 'matig' tot 'goed'. De waterkwaliteit, bepaald aan de hand van zuurstofgehalten, duidt op 'niet verontreinigd' tot 'matig verontreinigd'. Het water van het Kanaal Dessel-Kwaadmechelen is vrij troebel.

TOP 6 VISSOORTEN

In 2008 werden bij een visbestandopname door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de volgende aantalspercentages gemeten:

1. Baars (57,2 %)
2. Pos (17,8 %)
3. Blankvoorn (15,4 %)
4. Paling (4,9 %)
5. Snoekbaars (4,1 %)
6. Rietvoorn en andere (0,6 %)

Uit hengselvangsten blijkt dat er ook karper en brasem aanwezig is. ■

Er mag gevist worden in de paaitijd en 's nachts

verbinding maakt met de snelweg van de scheepvaart, het Albertkanaal. De motivatie voor de aanleg van de Kempense kanalen was de mogelijkheid om de gronden in de streek te irrigeren. Door de verbinding van de Maas met de Schelde werd ook het transporteren van goederen tussen deze rivieren mogelijk.

18 kilometer loopt het kanaal over Vlaams grondgebied waarna het na 14 km door Nederland uitmondt in de Westerschelde te Terneuzen, vlakbij de Westerscheldetunnel. De gemiddelde diepte is 9 m.

70 centimeter lang was de grootste vis die tijdens het onderzoek in het kanaal werd gevangen: een karper van 6,6 kg. In totaal werden er 12 vissoorten gevangen. De kleinste vis was een brakwatergrondel van 3 cm.

7 km/uur is de snelheid waarmee bij het visstandonderzoek een zogenaamde stortkuil werd voortgetrokken doorheen het kanaal. Dit trechtvormig net heeft een vissende breedte van 10 m en wordt gebruikt om diep zwemmende vissen te vangen.

12 vissoorten werden gevangen in het Kanaal Gent-Terneuzen, waaronder 8 zoetwatervissoorten en 4 soorten die in brak en zout water voorkomen.

58 procent van alle gevangen vissen in het Kanaal Gent-Terneuzen is brasem. Op de tweede plaats in het aantalsaandeel komt de snoekbaars met 22 %.

9.334 voetbalvelden is de oppervlakte van de Gentse haven waarvan 619 ha wordt gevormd door water en 4.048 ha door haventerreinen.

11.761 openbare vissers met een gewoon visverlof telde Oost-Vlaanderen in 2010. Daarmee is het de provinciale koploper in Vlaanderen, gevolgd door de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen.

1827 is het jaartal waarin koning Willem I het kanaal opende. Er waren festiviteiten in Terneuzen en Sas van Gent. In Gent was er bovendien een kosteloze broodbedeling voor de armen. Herdenkingsmedailles in goud, zilver en brons werden geslagen, de 'Kraker'.

2011 is het jaar waarin opvallend veel hengelaars de vangst van een zwartbekgrondel meldden. Deze nieuwe exoot uit de Kaspische en Zwarte Zee heeft intussen ook dit kanaal ontdekt.

Meer weten?

Surf naar www.natuurenbos.be en ontdek ook de andere viswateronderzoeken. ■

KARPERJARGON: rodpod = hengelsteun / bivvy = tentje / schub = schubkarper

JE BENT JONG EN JE VIST WAT

24 uur aan het Zeekanaal Brussel-Schelde

“Vissen is weer hip bij de jeugd,” zegt Steven Verhelpen, sinds jaar en dag habitué aan het Zeekanaal. “Vooral het karpervissen is hot. Het coole materiaal, de shiny rodpods, de digitale beetverklikkers, voerbotten. De kids zijn er dol op.” Steven blikt terug op een karpersessie uit zijn jeugd die hem voor altijd zal bijblijven.

07.00 u – BIVVYTIJD

“Pfft, niet makkelijk om hier mijn bivvy te plaatsen. De dijken van de Leuvense Vaart zijn wel bivvy-proof. Ik vis al jaren op het Zeekanaal, vroeger met de vaste stok, wat trouwens geen lachertje was. Door de twee grote sluizen kan er in geen tijd een diepteverschil van 15 cm ontstaan. Die sterke stroming maakt vissen hier moeilijk.”

10.00 u – VERKASSEN

“Aha, daar is Wouter. Hem ken ik van de fish-inns met de jeugdcel. De wind zit verkeerd, zegt-ie. Andere stek zoeken? Not! De wind zit recht in het kanaal, dus verkassen biedt geen uitweg.”

20.00 u – HONGER

“De echte grote vangst blijft uit. Niet getreurd, we hebben veel gevoerd en de vissen zullen onze voerstek wel vinden. Honger! Gelukkig is de frituur vlakbij. De eerste karper is voor Wouter. Na een stevige drill haalt hij zijn eerste schubje van 4 kg binnen. De volgende is voor mij en na een kort gevecht ligt er een weer een karper op de mat.”

23.00 u – BEETVERKLIKKER

“Wouter slaagt erin om na een stevige drill een 9,7 kg schub te landen. Zelf mag ik nadien nog een 8,5 kg schub verwelkomen. Net als we een foto willen maken, klinkt de beetverklikker en komt er al weer een run op mijn andere hengel.”

07.00 u – GEEUW!

“We storten we ons op een lekker ontbijt van chips en cola. Die dag moet ik fris op het jeugdkamp verschijnen. Samen vingen we meer dan 30 vissen. Een meer dan geslaagde sessie dus. Merci, Zeekanaal!” *

HET ZEEKANAAL

Het Kanaal van Willebroek is één van de oudste bevaarbare kanalen van Europa. Het oorspronkelijke kanaal was 20 km lang en verbond Brussel met Willebroek, waar het bij het gehucht Klein-Willebroek uitmondde in de Rupel. Vanwege zijn strategische ligging en rol als verbinding tussen Brussel en Antwerpen werd het kanaal meermaals een strijdtoneel. De oude monding aan

HENGELBENGELS

Geen potje voetballen of gamen op de spelcomputer maar gewoon, lekker vissen. Jongeren gooien de laatste jaren steeds vaker een lijntje uit. Het jeugdvisverlof is gratis maar verplicht voor kinderen jonger dan 14 jaar om te vissen met 1 hengel, zij moeten elke gevangen vis onmiddellijk en voorzichtig vrijlaten in het water van herkomst.

de Rupel in Klein-Willebroek werd zo in 1576 voorzien van een versterkte omwalling, de zogenaamde Rupelschans. Aan vissoorten is er geen gebrek. De meest beviste soorten zijn blankvoorn, brasem, kolblei, gibel, karper, snoekbaars, baars en paling. Verder kan je hier riviergrondel, kopvoorn, winde, rietvoorn, zeelt, pos, zonnebaars en bot vangen. Er worden ook steeds vaker harders gehaakt. Deze krachtpatsers zijn afkomstig uit de Zeeschelde. ■

* Met de medewerking van Steven Verhelpen.

DE V IS VAN VAART

Hoeveel V's zitten er in 'Plassendalevaart'? Dat was de vraag die Vislijn stelde aan Antoon Buddaert van het West-Vlaams Verbond van Lijnvissersmaatschappijen. Het antwoord was verrassend: drie! Benieuwd? Lees dan snel verder, met de V van voortvarend.

Het kanaal werd in de periode 1632-1640 aangelegd.

DE V IS VAN VERBINDING

Het kanaal van Plassendale naar Nieuwpoort verbindt het Kanaal Brugge-Oostende en de IJzer. Het is 21 km lang en 20 meter breed. De oevers zijn verstevigd met betonnen damwanden. De waterkwaliteit van het Kanaal Plassendale-Nieuwpoort wordt voornamelijk bepaald door de kwaliteit van het kanaal Brugge-Oostende en de Moerdijkvaart.

DE V IS VAN VIS

“De Plassendalevaart is best een boeiend kanaal door de combinatie van zoet- en zeewater”, zegt Antoon. Door dat brak water ontstaat er een speciale biotoop. Bij hoog water komt er wel eens zeevis of zeekrab landinwaarts gezwommen. Vissen als blankvoorn, kolblei, pos, brasem en gibel voelen zich hier thuis, alsook het merendeel van de karpersoorten.

© Vilda - Rollin Verlinde

DE V IS VAN VANGST

“Vangen doe je altijd wat in de vaart. Ook al is het een oude schoen. Ik vis hier voorkeur met de vaste hengel op het kanaal. Met de juiste techniek kan je grote kanjers vangen.” Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek vond hier in 2007 12 vissoorten: baars, blankvoorn, bot, brasem, gibel, graskarper, kolblei, paling, pos, rietvoorn, snoek en snoekbaars. ■

© Wouter Kersbergen / Spinoluzer

HET GEHEIM VAN DE BLANKVOORN

Ooit werd hij verdrongen door de brasem als meest geliefde sportvis. Maar de laatste jaren is de taaie blankvoorn terug onder de waterspiegel. Momenteel is hij de populairste witvis in onze wateren. Maak kennis met deze supervis in zilveren pak.

De blankvoorn is de meest voorkomende vissoort in de Vlaamse wateren. Een blankvoorn heeft min of meer een torpedovorm, die aan de buik iets is afgeplat. De rug is donker zwartgroen en de flanken zijn zilverwit met een blauwe of groene gloed. Het oog, de staart en de vinnen zijn roodachtig; vooral de buik- en borstvinnen. Gemiddeld wordt een blankvoorn 25 tot 30 cm lang. Onder ideale omstandigheden kan hij uitgroeien tot 45 cm. De *Rutilus rutilus* is een echte scholenvis. Ze houden zich graag op in de buurt van de oever tussen planten maar ze worden ook in open water gevonden.

ZILVERVLOOT

Een school blankvoorns heeft iets weg van een vloot zilverkleurige miniatuurduikboten. Het schoolgedrag en het grote aantal nakomelingen maakt de blankvoorn tot een succesvolle soort. Maar het geheim van de blankvoorn ligt elders. De blankvoorn is redelijk goed bestand tegen watervervuiling. Daardoor heeft hij de voorbije decennia kunnen standhouden in onze binnenwateren. Bij verbetering van de waterkwaliteit weet hij zich vaak als eerste weer te verspreiden..

ETEN EN GEGETEN WORDEN

De blankvoorn wordt veel gegeten door grotere vissoorten zoals snoek, snoekbaars en baars. Ook visetende watervogels zoals de aalscholver eten veel blankvoorn. De blankvoorn neemt door zijn massale voorkomen dus een belangrijke plaats in in de voedselketen van het water. In erg voedselarme wateren zien we vaak blankvoorn en baars als dominante vissen, waarschijnlijk door de van nature langzame groei van deze twee soorten.

3 X BEET

1. Waar?

Blankvoorns leven in grote scholen. Ze zwemmen graag in de buurt van plantenvelden. Ze zoeken kiezel- en zandbodems op. Blankvoorns zijn lichtschuw. Je vindt ze dus eerder op schaduwrijke plaatsen. De grootste exemplaren zijn in de buurt van de bodem te vangen.

2. Wanneer?

Van mei tot oktober is de kans op een goede blankvoornvangst het grootst. De

vroege morgen en late avonden geven over het algemeen de beste vangsten. Tijdens de koude maanden verzamelen de blankvoorns in rustig en dieper water. Winterharde hengelaars beproeven hun geluk daarom vaak in havens.

3. Voer?

Het voer dat het meest tot de verbeelding spreekt is kempzaad (hennep). Het wordt vooral in de Kempen gebruikt en is onderdeel van een aparte hengelcultuur. Echte kempvissers vind je langs de kanalen, allen met hun eigen recept en techniek, voor een buitenstaander moeilijk te doorgronden.

PASPOORT

Wetenschappelijke naam:
Rutilus rutilus

Familie:
karperachtigen

Leeftijd:
10 tot 15 jaar

Habitat: beken, rivieren,
vijvers, meren en kanalen

KOMEN ETEN!

Hennep, kempzaad in de volksmond, heeft een sterke geur. De blankvoorn ruikt het daardoor al op grote afstand. De hennepbereiding maakt het verschil tussen wel of niet vangen, zoveel is duidelijk. De bereidingswijze is een ander verhaal. Daarover verschillen specialisten nogal eens van mening. Onder voorbehoud van die wetenschap ga je als volgt te werk: doe een handvol kempzaad in een kookpot met handwarm water. Laat 24 tot 36 uur weken op een donkere plaats. Breng het daarna aan de kook en giet af zodra het kookpunt bereikt is. Zet dan terug op met koud water en laat het niet heter worden dan 95 graden gedurende 15 minuten (de hennepkorreltjes mogen bewegen, maar het water mag niet borrelen). De scheut moet goed zichtbaar zijn en het zaadje moet aan de achterkant openstaan, anders kan men het niet aan de haak krijgen. Giet het water af en bewaar droog in een gesloten doos in de ijskast. Voerhennep wordt op dezelfde manier klaargemaakt maar mag goed gaar zijn. Laat doorkoken gedurende 25 minuten. Wanneer je enkele dagen na elkaar een stek aanvoert met voerkemp en tijdens het vissen regelmatig enkele korreltjes bijwerpt is succes verzekerd. Aan tafel, zilveren schoonheid! ▶

MIGRATIE

Er is veel onderzoek verricht naar de migratie van de blankvoorn. Het migratiegedrag kan verschillen tussen diverse watersystemen (diepe zandwiningsplassen en meren, ondiepe vijvers, polders en rivieren) en is afhankelijk van de hoeveelheid beschutting, de diepte van het water en het voedselaanbod. De kleine blankvoorn (tot 2 jaar) houdt zich overdag het liefst op in ondiepe oeverzones met beschutting in de vorm van waterplanten, hout of ingroeïende oevervegetatie zoals rietkragen. Tijdens visstandonderzoek worden daar vaak zeer hoge concentraties juveniele blankvoorn aangetroffen, terwijl in de rest van het water de soort veel minder talrijk aanwezig is. Naarmate de visjes ouder worden, trekken zij 's nachts naar het open water om daar op plankton te foerageren. De grotere blankvoorns houden zich overdag het liefst op in diepere waterlagen van het open water. In de schemer en nacht trekken zij naar de ondiepere waterlagen van het open water en naar de ondiepe delen van de oever om te foerageren. In de winter zijn grote scholen blankvoorns van één- of meerdere jaarklassen vaak te vinden in havens.

PAAIEN

Blankvoorns paaien in de periode begin april tot eind mei. Een wijfje van 20 cm kan makkelijk 50.000 eitjes produceren. Ze zetten deze het liefst af op waterplanten. Bij gebrek daaraan worden ook in het water hangende oeverplanten, stenen of takken gebruikt. Dit verklaart waarom de blankvoorn in kunstmatige wateren één van de meest voorkomende vissoorten is. Na een massale vissterfte is het vaak één van de snelst herstellende soorten. In grote meren paaien blankvoorns in ondiepe delen met waterplanten. In rivieren trekken ze daarvoor naar stromingsluwe delen van zijrivieren en nevengeulen. De juveniele

vissen verblijven daar tot een leeftijd van 2 jaar, alvorens ze zich weer naar de rivier verplaatsen.

MAKKELIJKE VANGST

Voor veel hengelaars zal de blankvoorn de eerste vis zijn geweest, die ze vingen. Het visje heeft dan ook heel wat streekgebonden namen zoals 'blik', 'ruts' of 'voor'. Een visser die over een 'klomp' vertelt heeft geen schoeisel gevangen, maar wel een stevig uit de kluiten gewassen blankvoorn. De blankvoorn komt

bij ons in allerlei watertypen algemeen voor. De blankvoorn is ook gemakkelijk te vangen, omdat de vis niet erg schuw is, veel soorten aas eet (made, worm, brood, insecten) en verspreid over de waterkolom voorkomt. Veel sportvissers (zowel recreatievissers als wedstrijdvissers) hebben zich gespecialiseerd in het vissen op blankvoorn. De vangst van enkele tientallen vissen per uur is mogelijk, als de blankvoorn bijvoorbeeld geconcentreerd in havens ligt of de visser gespecialiseerd is in het vangen van kleine blankvoorn. ■

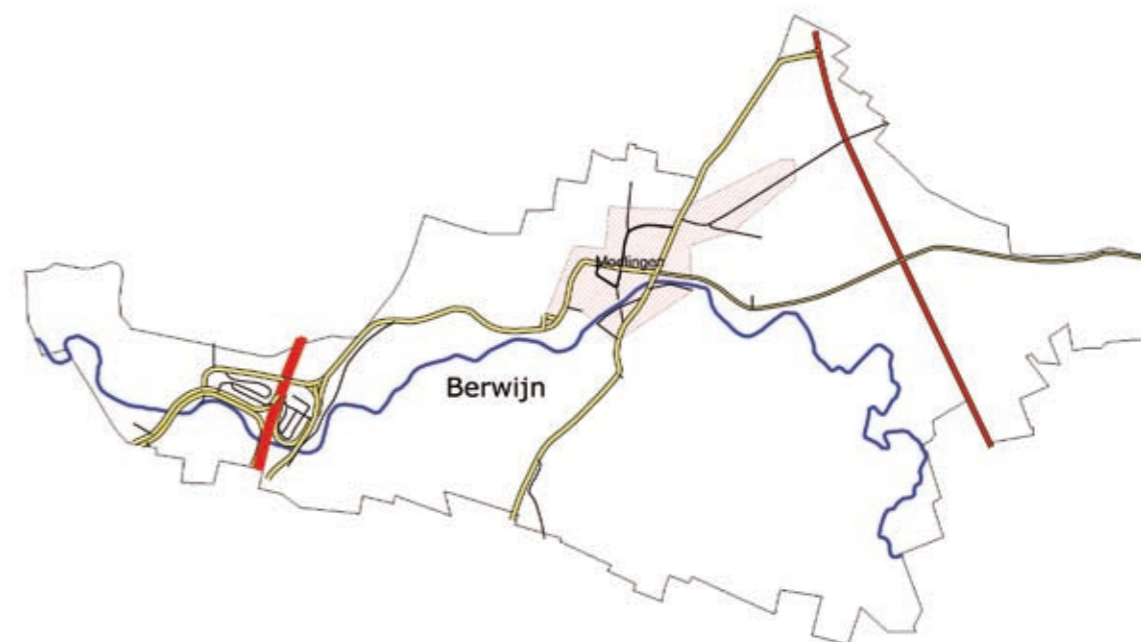
WATERBALLET

Dit koppeltje baltsende rivierprikken lijkt wel een waterballet op te voeren. Rivierprik is een zeldzame vissoort: Europa heeft zelfs bepaald dat we het leefgebied moeten beschermen. In Vlaanderen plant de rivierprik zich voort ergens in het Schelde-estuarium of in de zijrivieren ervan. Om gepaste maatregelen te kunnen nemen moeten we wel weten waar de soort zich voortplant. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek heeft op diverse potentiële plaatsen gezocht naar rivierpriklarven maar er geen gevonden. Een mysterie vooralsnog. Waar paaien de prikken?

BEEK WORDT BETER

Herstelproject Berwijn in 4 hotspots

De 'Berweng', zoals de Limburgers haar noemen, zigzagt vrolijk tussen de hellingen van het Maasdal. Het natuurreservaat Vallei van de Berwijn wordt nu gekruist door een aardgasleiding. Een verhaal van nut versus natuur. Vislijn zet het herstelproject in de schijnwerper met 4 hotspots.

© Navstreefs 2009

HOTSPOT 1

In Voeren wordt de vallei van de Berwijn gekruist door de geplande aardgasleiding van Fluxys. Ter hoogte van deze kruising is een waardevol hellingsbos aanwezig. Om tegemoet te komen aan de impact van de leidingaanleg, kiest Fluxys voor een herbebossingsproject.

↓ beekforel

HOTSPOT 3

Ter hoogte van de eerste kruising met de gasleiding vinden we bomenrijen met dominantie van populier en wilg. De Berwijn is meanderend en afgezoomd met schanskorven. In de omgeving zijn weilanden en akkers. De Berwijn heeft een goede biologische kwaliteit.

↓ gestippelde alver

HOTSPOT 2

De Berwijn ontspringt in Wallonië. Het laatste stuk van haar loop ligt in de Voerstreek in Moelingen. De Berwijn is de enige vrij meanderende waterloop met zulk een groot debiet. De rivier heeft een bijzondere vispopulatie met o.a. barbeel, kopvoorn, serpeling, sneep en rivierdonderpad.

HOTSPOT 4

Het gebied aan de tweede kruising is biologisch zeer waardevol en ligt in het Habitatrichtlijngebied 'Voerstreek'. Het gebied geniet Europese bescherming. De Berwijn is er tot 6 m breed. De dasenburchten tonen aan dat dit schuchtere dier hier weer een thuis heeft gevonden.

IMPACT OP DE VIS

"Uit het herstelproject aan de Berwijn kunnen we leren hoe we het effect van dergelijke werken kunnen beperken", zegt Alain De Vocht van het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt. "We kunnen meteen ook de leefomgeving van de vissen in de beek verbeteren." Om de impact op de visgemeenschap te beperken werd de werkzone elektrisch afgevestigd en werden de vissen stroomafwaarts verplaatst. Volgens De Vocht komt in de Berwijn nog een grote populatie elrits voor. "Ook gestippelde alver is aanwezig. Dat is uniek voor Vlaanderen." Om de effecten van de herstelmaatregelen te kunnen beoordelen wordt door de Universiteit Hasselt en Provinciale Hogeschool Limburg een monitoringproject opgezet.

HET BUITENBEENTJE DE BERWIJN

De snelstromende Berwijn heeft potenties voor het herstel van zalm of zeeforel omdat op het traject geen stuwen liggen. De grindbedden zijn de ideale paaipplaats door beide soorten. De Berwijn staat in open verbinding met de Maas waar beide soorten in beperkte mate al terug optrekken. "Dit is zeker uniek in Vlaanderen", zegt Johan Coeck, wetenschappelijk medewerker bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en expert op het vlak van visonderzoek in Vlaanderen.

Door de herstelmaatregelen worden de veiligheid van de leidingen gewaarborgd en de ecologische potenties van de Berwijn verbeterd. Ondermeer werd een meander heraangetakt en een stootoever versterkt met grindsuppletie.

HERSTEL

Ook het herstel van de bedding en oever werd door Fluxys uitgevoerd in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos.

BERWIJN IN CIJFERS

Lengte vanaf de bron in Wallonië: 31,9 km
 Hoogte bron: 270 m
 Debiet: 1,32 m³/s
 Stroomgebied: 128 km²
 Bron: Aubel
 Monding: Maas te Moelingen

hotspot 1

hotspot 2

hotspot 3

hotspot 4

ONDERZOEK VISBESTAND KANAAAL DESSEL- TURNHOUT- SCHOTEN

Voelt het kanaal zich wel goed in zijn vel? Dat wilde het Agentschap voor Natuur en Bos graag weten. Dus stuurde het ANB een team onderzoekers naar het Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten.

In opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid werd een onderzoek naar de visstand in het Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten uitgevoerd. Het onderzoek is een aanvulling op het monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewateren. Het doel? Een schatting maken van de vissoorten, het viswaterniveau en de bijhorende soorten bepalen en de relatie onderzoeken tussen de hengselvangsten en de visstand.

“Door dit soort onderzoek kennen we de hoeveelheid vis per soort die voorkomt in deze wateren”, zegt Rudi Yseboodt van het Agentschap voor Natuur en Bos. “Het levert ons interessante informatie op voor de hengelsport en het visstandbeheer. Niet alleen krijgen we inzicht in de densiteiten van de belangrijkste vissoorten, we kunnen op die manier ook een inschatting maken van de totale visbiomassa van het kanaal.”

HET KANAAL

Het kanaal van Dessel over Turnhout naar Schoten vormt de bijna 64 kilometer lange verbinding tussen het Kanaal

Bocholt-Herentals en het Albertkanaal. Tussen Turnhout en Schoten zijn 10 sluisen gebouwd, die samen een hoogteverschil van meer dan 25 m overbruggen. Het kanaal heeft een gemiddelde breedte van 20 m en een diepte tot 2,5 m en is één van de kleinere kanalen van de Kempen.

HET ONDERZOEK

De onderzoekers varen van sas tot sas. Ondertussen vangen ze vis en controleren het water. Van elke beviste locatie maakt het team een korte milieubeschrijving, waarbij de dimensies (breedte, diepte, lengte), doorzicht, bodemgesteldheid, waterplantenbedekking worden genoteerd.

ELECTRO

De onderzoeksboot is uitgerust met een elektrovisapparaat en een stroomgeleidend schepnet. Onder invloed van de elektrische stroom zwemmen vissen naar het schepnet toe en raken daar verdoofd. Wanneer de vissen vanuit het water in de teilen in de boot worden geschept, komen zij direct bij van de inwerking van de stroom. De vis verblijft slechts kort in de teilen. De vissen worden in verdoofde toestand gedetermineerd, op soort gemeten en gewogen. De resultaten worden per pand tussen twee sassen nauwgezet bijgehouden en verwerkt. Er zijn 17 soorten gevangen in het Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten. Hiermee is het kanaal relatief soortenrijk te noemen. In totaal zijn 14.678 vissen gevangen. Dit leverde een biomassaschatting op van 205 kg per hectare. De visstand wordt gedomineerd door blankvoorn en brasem. Soorten die exclusief in de oeverzone werden gevangen zijn zeelt, gibel, zonnebaars, riviergrondel en rivierdonderpad. Brasem en snoekbaars werden hoofdzakelijk in het open water gevangen.

WAT MOET ER NU GEBEUREN MET HET KANAAL?

“We gaan de bepoting van blankvoorn tijdelijk stopzetten”, zegt Rudi Yseboodt. “De Provinciale Visserijcommissie Antwerpen doet de uitzettingen al meerdere jaren volgens een vast model voor dit type water. De blankvoornstand blijkt nu voldoende hersteld te zijn. Voor snoek blijven we nog afhankelijk van bepoting met jonge exemplaren.” De bescherming van plantenrijke zones moet de jonge snoek betere overlevingskansen geven.

Verder blijkt de inrichting van zwaaikommen als paai- en schuilplaatsen een goede investering te zijn. De visbiomassa in deze kommen is gemiddeld 10x hoger dan in het kanaal zelf. ■

GEZELLIG IN GENT

Visstandonderzoek bevestigt positieve trend

Het is gezellig druk in de Gentse haven. Uit een visstandonderzoek blijkt dat 19 vissoorten zich kiplekker voelen in de Gentse viswaters. Dat is goed nieuws voor de hengelaars die steeds vaker de weg naar de Gentse haven vinden.

Vissen in de Gentse haven is populairder dan ooit. “Nergens vind je een grotere diversiteit aan vis dan hier”, klinkt het bij de Gentse vissers die er dagelijks post vatten. Wie door de Gentse haven fietst, ziet overal vissers zitten. “De hoeveelheid aan vis is hier enorm”, zegt Gino Verstichel, één van de Gentse vissers. “Voorn, baars, brasem, paling en karper. Echt lang hoef je nooit te wachten vooraleer je hier een vis ophaalt. Mijn schoonbroer viste afgelopen zomer voor de eerste keer met de feederhengel in de Gentse haven en haalde een mooie harder van 61 cm boven. Een echte bonusvis!”

ALTIJD AMBIANCE

Maar zit een visser dan niet liever in een groene, rustige omgeving? “Normaal wel ja”, zegt Gino. “Maar vissen in de Gentse haven is een unieke ervaring. Terwijl wij langs de kade naar onze dobber zitten te staren, passeren tankschepen. Er is veel te beleven. Bovendien is hier altijd een gezellige ambiance. Wanneer je gaat vissen aan een plas zit je vaak alleen. Hier is vissen echt een sociale activiteit, hoor.”

VASTE STEK, VASTE STOK

“Mijn favoriete plekken zijn het haventje aan de Langerbruggekaai, aan de oude elektriciteitscentrale en tegenover de monding van De Moervaart, aan de koeltoren. Het feederhengelen is de meest gebruikte hengelwijze in het kanaal en de haven. Vooral in de winter vist men er graag ver omdat er dan aan de kant minder vissen zitten. Ik zelf durf

HET ONDERZOEK

In opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid, het Visserijfonds en het Gemeentelijk Havenbedrijf van Gent is een visstandbemonstering uitgevoerd in de Haven van Gent. Hiermee wil men inzicht krijgen in de concentratie van de belangrijkste vissoorten en de ecologische toestand bepalen van het Gentse

“Vissen in de Gentse haven is een unieke ervaring.”

toch vaak de vaste stok te gebruiken in de winter. Ik heb in de Gentse haven al fantastische visdagen gehad. Aan de Wiedauwkaai komen ook veel vaste stokvissers tussen de boten hengelen, vaak dicht tegen de spoorweg. Daar is een strook waar in de zomer allerlei soorten vis te vangen zijn. Platte, blei en vooral veel voorn. Zelfs in de winter kan je daar recordvangsten hebben op aantal voorns, tenminste als de ‘zwarte pestvogel’ (aalscholver) een beetje weg blijft.”

havenwater. Voor het bevissen wordt de hulp ingeroepen van beroepsvissers uit Nederland. Er zijn in totaal 19 vissoorten gevangen, vooral typische zoetwatersoorten en zes soorten die ook in brak water voorkomen. Er is één exoot, de zwartbekgrondel, aangetroffen. De grootste en tevens de zwaarste vis was een karper van 70 cm en een gewicht van 6,6 kg. De visbiomassa wordt geraamd op gemiddeld 400 kg/ha, wat mogelijk een overschatting is omdat er plaatselijk zeer hoge visconcentraties

voorkomen. De Haven van Gent is echter duidelijk visrijker dan de Haven van Antwerpen waar bij gelijkaardig onderzoek biomassa's tussen 50 en 80 kg/ha zijn gevonden.

Meer weten?

Het Agentschap voor Natuur en Bos voert regelmatig onderzoek uit in belangrijke viswaters. Deze onderzoeken geven inzicht in de hoeveelheid vis per soort die voorkomt en de totale hoeveelheid vis. Een volledig overzicht van alle viswateronderzoeken vind je op de site www.natuurenbos.be (klik op ‘natuurbeleid’ en vervolgens op ‘openbare visserij’). ■

VAN POS TOT BOT

Deze 19 vissoorten leven in de waters van de haven van Gent. Welke van deze vissen heb jij al ooit kunnen vangen?

- paling
- baars
- kolblei
- blankvoorn
- brasem
- karper
- zeebaars
- snoek
- bot
- spiering
- winde
- pos
- zwartbekgrondel
- snoekbaars
- Europese meerval
- koornaarvis
- brakwatergrondel
- diklipharder
- driedoornige stekelbaars

HET MONSTER VAN SINT-LENAARTS

Waterkwaliteit doet visbestand goed

Zo'n twee meter lang en meer dan tachtig kilo zwaar was de Europese meerval die Seppe Kox en Tim Jansen in het Kanaal Dessel-Schoten aan de haak sloegen. De roofvis, een alleseter, zwemt sinds kort weer in onze binnenwateren.

TWEE MANNEN, EEN LIJN EN HET BEEST

"Je hebt er geen gedacht van wat zo'n vangst met je doet", zucht Seppe. "De eerste nacht geniet je nog wat na, je droomt van dat beest, je worstelt verder. De volgende dagen reageren mensen die het hebben horen zeggen, de dag erop staat de telefoon niet meer stil

en eens het in de gazet heeft gestaan, verandert je familienaam in 'Seppe de Meervaller' en 'Tim de Monstervisser'." De ogen van Tim glinsteren. "Plots komt iedereen raad vragen, van de beginners tot de anciens. Raar. Heel raar."

"t Was ook wel een echte dikzak", mijmert Tim. "Zo'n meerval groeit dan ook bijzonder snel. Na de eerste zomer kan de vis al 500 gram zwaar zijn en op twee- of driejarige leeftijd zijn ze al geslachtsrijp. Dan wegen ze ongeveer twee kilo."

"De oudste meerval ooit was ongeveer 80 jaar", weet Seppe. "Afmetingen van 150 tot 180 cm zijn voor een volwassen exemplaar van 25 jaar heel normaal. Sommige beesten halen zelfs de twee meter." Tim knikt. "Er zijn verhalen over vissen van 3 tot 6 meter, maar voor vangsten van meervallen langer dan 2,6 meter is géén énkél bewijs. Hah! Viserslatijn, mijn gedacht."

"Of we deze vangst ooit zullen overtreffen, weet ik niet", mijmert Tim. Kompaan Seppe haalt de schouders op. "Moet dat dan? Ik denk dat we nu alletwee, net zoals vroeger, van visochtend naar visochtend leven. 't Is elke keer anders." Tim knikt. "Je hebt gelijk. 't Is zoals op de foer: ook al hebt ge niet elke keer prijs, in 't viskraam is het altijd plezant."

WATERKWALITEIT

"Ik zou er niet van drinken, maar je ziet toch gewoon dat dit water zeer proper is", zegt Seppe. "Een immens verschil met vijf jaar geleden", beaamt Tim. "En overall zie je zuurstofproducerende planten verschijnen. Ook bij Sas 10 is dat het geval. Het is geen wonder dat het beter gaat met het visbestand. Ook de aanwezigheid van waterlelies vertelt veel. Ik denk dat dit alles het resultaat is van een goed waterbeleid, de impact

MEERVAL VERTELT MEER

Maarten Stevens, onderzoeker aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO): "Tien jaar geleden was de meerval uitgestorven in Vlaanderen. De vangst bewijst dat hij vanuit Duitsland, via de Rijn en de Maas, opnieuw zijn intrede doet in onze binnenwateren."

Hoopgevend is volgens Stevens de vangst van steeds grotere meerval. De meerval is een inheemse vis die hier tien jaar geleden, door de slechte waterkwaliteit, zo goed als uitgestorven was. Maar de laatste tijd is hij onze wateren opnieuw aan het koloniseren.

van de maatregelen naar de industrie en de scheepvaart en de manier waarop echte sportvissers omgaan met vis."

gaan, maar een sportvisser die geen respect heeft voor het visbestand, gaat beter op de kermis eendjes vangen."

Vissers bevestigen tendens: in onze wateren zit steeds meer, en vooral steeds grotere vis

Seppe drukt vooral op het belang van dat laatste. "Het gebeurt dat we vissers zien die vis mee naar huis nemen. Of gewoon op de kant leggen om daar te sterven. Dat steekt. Zo kraak je het visbestand én de sport." Of er dan meer controles nodig zijn? "Jazeker. Dat zou helpen. Enkel een visverlof hebben is immers niet voldoende. In Duitsland bijvoorbeeld is dit tegelijk een visbrevet. Je moet een soort van examen afleggen. Niet dat ik zeg dat het zo ver hoeft te

Lieven Bervoets, docent aan het Departement Biologie van de Universiteit Antwerpen: "Die 'gigantische vangst' betekent niet meteen dat het plots ontzettend veel beter gaat met de Vlaamse viswateren. De grootte van de meerval wijst erop dat het om een oudere vis gaat. Die zijn niet zo gevoelig aan watervervuiling. Het zijn de jonge meervallen die getuigen van een verbetering. Ze duiken steeds vaker op in onze rivieren. Dat het stilaan toch de goede richting uit gaat met de kwaliteit van onze beken, rivieren en kanalen blijkt ook uit een jaarrapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Tot tachtig procent van het Vlaamse huishoudelijk afvalwater wordt dit jaar gezuiverd, terwijl dat twintig jaar geleden dertig procent was." ■

© Rudy Van den Eynde

RUPEL RUIKT NAAR MEER

“Wanneer je vroeger de Rupel naderde, sloeg de rioolgeur je recht in het gezicht,” zegt Rudy Van den Eynde, visser van het eerste uur. Tot voor enkele jaren was de Rupel vooral bekend om zijn stank. Maar sinds kort kan je er weer hengelen. De Rupel wint daarmee de hoofdprijs in de rubriek ‘Comeback van het jaar’. Dat ruikt naar meer. Hallo, Rudy?

“Ik herinner me vooral de sterke rioolstank en de pikzwarte oevers. De enige vissoort die je toen kon vangen was paling. Het water - nu ja, water - had de kleur van smurrie, ‘moer’ zoals ze hier zeggen. Je ruikt nu aan het water dat het terug gezond is. De vispopulatie in de Rupel is aan een sterke opmars bezig.”

© Rudy Van den Eynde

GEROKEN EN GOEDGEKEURD

De Rupel lijkt zich stilaan te herstellen van de vervuiling in 2009. Toen stroomde er ongezuiverd afvalwater via de Zenne in de Rupel doordat het waterzuiveringsstation van Brussel-Noord een tijd volledig werd stilgelegd. Vissen gingen ‘veilig’ water opzoeken en vluchtten naar zijwaterlopen. Maar het ecologische herstel vond geleidelijk plaats en het water werd weer proper. Nu worden bij metingen steeds meer vissen gevangen: meer dan 15 verschillende soorten. De metingen van het zuurstofgehalte in het water zijn ook hoopgevend. “Ik heb op twee maanden tijd zelfs 23 Europese meervallen gevangen,” zegt Rudy. “Dat zegt genoeg over de Rupel, hé.”

© ANB

TERUG VAN WEGGEWEEST

“We gaan hier nog ooit haring vangen,” lacht Rudy. “Zo gezond wordt dat water in de toekomst.” Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek merkt aan de vangstgegevens van de uitgezette onderzoeksfuiken dat steeds meer soorten terug hun plek vinden in de Rupel: blankvoorn, bot, gibel, karper, rietvoorn en winde. Ook de watervogels hebben hun weg teruggevonden naar de Zenne, wat er duidelijk op wijst dat de waterkwaliteit zich aan het herstellen is. Heel wat watervogels voeden zich met vis. “Met de vissen komen ook de vogels terug,” zegt Rudy. “Langs de oevers zie je reigers, ijsvogels, futen. Maar

“De beste visdag is dinsdag. Dan is een hamburger snel gehaald op de wekelijkse markt.”

ook de jeugd is terug van weggeweest. Nee, niet om te vissen, wel om te rollebollen”. (lacht)

DE RUPEL ROEPT

“De Rupelstreek heeft door de vele kleiputten gezorgd voor een stevige viscultuur. Vroeger trokken de vissers van de rivieren naar de putten. Een kantine erbij, vis uitzetten... zo zijn vele clubs groot geworden. Vissen als sociaal bindmiddel. Nu is het omgekeerde aan het gebeuren. De putvissers trekken terug naar de rust van het openbare viswater van de Rupel. De Rupelbewoners zijn begaan met hun rivier. Langs de oevers houden de bewoners alles goed in de gaten. Het is hun rivier, hé.”

RUPEL KORT

De Rupel is een korte zijrivier van de Schelde die ter hoogte van Rumst ontstaat door de samenvloeiing van Nete en Dijle. Ze mondt tegenover Rupelmonde uit in de Schelde. De Rupel is dus eigenlijk een rivier zonder bron.

MEIVIS

Door de verbetering van de waterkwaliteit in het hele Schelde-estuarium treedt een herstel op van enkele migrerende vissoorten als fint - ‘meivis’ genaamd in de volksmond - en spiering. Het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek onderzocht de trekvissoorten in het stroomgebied van de Schelde. Meer informatie vind je onder de rubriek publicaties op www.inbo.be. ■

© ANB

VISSEN IN DE RUPEL DOE JE ZO

In sterk stromend getijdewater heb je een speciale vistechiek nodig. Rudy geeft tips.

1. Gooi je hengel uit op de slikken. Door het tij overstromen die tweemaal daags. Als het water opkomt gaat de vis op zoek naar steurgarnalen in de voedselrijke modder.
2. Gebruik de werphengel. Die is nodig om te vissen in de sterke stroming. Gebruik veel lood met zo nodig ankers.
3. Laat speciaal voer thuis. Op de Rupel vis je goedkoop. Een pier aan de haak en gedaan.

IK BOF MET MIJN VERLOF

Jij bent als lezer van Vislijn allicht één van de 60.000 vissers die elk jaar een Vlaams visverlof aanvragen. Een slimme keuze, want het levert je alleen maar voordelen op!

9 X VOORDEEL

1. Je bent in orde

Het visverlof is een wettelijke verplichting. Door de aankoop stel je jezelf dus in orde met deze wettelijke vereiste. Een gerust gevoel!

2. Je koopt online

Je kan het visverlof niet enkel via de Post maar ook online aankopen.

3. Je kinderen vissen gratis

Kinderen tot 14 jaar vissen gratis. Hetzij met een gratis jeugdvisverlof waarmee ze zonder begeleiding mogen vissen, hetzij zonder visverlof mits begeleiding van een ouder in het bezit van een visverlof.

4. Je helpt de vis

De opbrengst van de visverloven komt in het Visserijfonds terecht. Deze inkomsten worden aangewend ten bate van de openbare visserij: uitzetten van pootvis, aanleg hengelseigers en paaiplaatsen, herstel van zeldzame vissoorten, enz...

5. Je bent de toekomst

Dankzij de opbrengst van je visverlof wordt wetenschappelijk onderzoek mogelijk waardoor het visbestand in belangrijke viswateren voor de toekomst verzekerd is.

6. Je ontvangt gratis

alle hengelkaarten per provincie of per regio.

7. Je krijgt support

Je kan terecht bij de secretariaten van Provinciale Visserijcommissies met al je vragen inzake openbare visserij. Zomaar gratis!

8. Je spaart geld

Het visverlof is goedkoop. Al vanaf 11,16 euro mag je een heel jaar in alle openbare wateren in Vlaanderen vissen.

9. Je kan meepraten

Bij je visverlof ontvang je het Reglement Openbare Visserij en dit blad. Zo ben je meteen mee met het laatste nieuws uit het vissenrijk. Jou maken ze niets meer wijs aan de waterkant.

Sinds kort kan de aanvraag ook online. Via de website www.visverlof.be kunnen vissers elk type visverlof aanschaffen.

ZOEK DE FOUT! Eén van deze openbare vissers is niet in orde met zijn visverlof. Kan jij de fout vinden?

KRAAMKAMERS VOOR DE TOEKOMST

Buitendijkse paaiplaatsen Kanaal Bocholt-Herentals

Het Kanaal Bocholt-Herentals is een druk bezochte visplaats. Blankvoorn, karper en snoekbaars zijn vissen die er veel voorkomen. Belangrijk is natuurlijk dat het visbestand in ere wordt gehouden. Daarom investeert het ANB, samen met de kanaalbeheerder (De Scheepvaart NV) en de Dienst Natuurtechnische Milieubouw (NTMB), in nieuwe buitendijkse paaiplaatsen zodat de vissen zich in alle rust kunnen voortplanten.

Het plaatsen van de verbindingkokers tussen de paaiplaats en het Kanaal

“Heel wat vissoorten zijn voor hun voortplanting in de waterloop afhankelijk van een ondiepe, rustige en plantenrijke zone waar ze kunnen paaien en de jongen rustig kunnen opgroeien”, zegt Bart Denayer van het Agentschap voor Natuur en Bos. “Een buitendijkse paaiplaats is eigenlijk een vijver die langs de dijk wordt aangelegd en via een koker in verbinding staat met het kanaal. We stellen op het terrein

vast dat zulke paaiplaatsen minder onderhevig zijn aan golfslag waardoor de eieren en vislarven beter beschermd zijn tegen de dynamiek van het water. We creëren als het ware een rustige kraamkamer voor de vissen.”

VEILIGE HAVEN

In de paaiplaats kunnen vissen hun eieren afzetten, zonder risico dat die losgeslagen worden en verspreid geraken. De golfslag van voorbij varende schepen heeft geen storende invloed. De kraamkamers geven de jonge visjes de kans om te wennen aan het water. Ze vinden er bescherming tegen roofvissen. Zodra het visbroed groot genoeg is kunnen de visjes door de kokers het kanaal opzwemmen.

SPONTANE PLANTENGROEI

De vele waterplanten zoals gele plomp, hoornblad, riet en zegges zijn voor de vissen ideaal om hun eitjes op af te zetten of om bescherming te bieden. De vissen vinden hun weg vanzelf. Hun natuurlijk gedrag stuurt hen naar die rustige plekken. Vooral de voornachtigen, snoek en zeelt hebben baat bij de

buitendijkse paaiplaatsen. Deze soorten overleven vlot in het kanaal, maar om zich voort te planten hebben ze ondiep water en planten nodig.

NATUURLIJK VISBESTAND

Het doel van de aanleg van paaiplaatsen is de natuurlijke reproductie te stimuleren en het uitzetten van opgekweekte vissen af te bouwen. Deze overleven immers minder goed dan nakomelingen van de natuurlijke visstand in het kanaal. Dat het visbestand zichzelf op peil houdt, is goed nieuws voor de natuur én voor de hengelaars. De kosten van de projecten worden gedragen door de Dienst NTMB, de kanaalbeheerder en het Visserijfonds. Het Visserijfonds verzamelt de gelden uit de verkoop van visvergunningen van de sportvissers zelf. Aldus dragen de vissers via het visverlof rechtstreeks bij tot een betere visstand op de hengelwateren. ■

SNOEKMONITORING IN DE IJZER

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en de Universiteit Gent hebben in de IJzer snoeken voorzien van een zendertje. Ze volgen deze vissen om zo meer te weten te komen over hun paai- en migratiegedrag. De lokale hengelaars spelen een belangrijke rol in dit project.

“De vissen worden gevolgd met behulp van radiometrie”, zegt Ine Pauwels. “Elk dier krijgt een zender die een bepaalde frequentie uitzendt. Dit signaal kunnen we opvangen met daarvoor aangepaste apparatuur. Zo weten we ten allen tijde waar de snoek zich bevindt.”

Omdat de bemonstering van snoek met de ‘traditionele’ methodes zoals elektro- en fuikvisserij zeer moeilijk is, werd een beroep gedaan op de lokale

kunstaasvissers. Ook zij streven naar duurzame roofvispopulaties. Voor de hengelaars werden er infobordjes geplaatst waarop een voorbeeldfoto staat om gezenderde dieren te herkennen bij eventuele vangst. “We vragen de lokale hengelaars om de gevangen snoeken die gezenderd zijn terug te zetten en ons op de hoogte te brengen. Als de snoek volgens de hengelaar de vrijlating niet zal overleven, recupereren we de zender.” ■

Vorig jaar startten het INBO en de Universiteit Gent een studie naar het gedrag van snoek in de IJzer. Hiervoor werden 15 dieren voorzien van een zender. “Deze zender is niet uitwendig zichtbaar”, zegt Ine Pauwels, onderzoekster aan de Faculteit Bio-wetenschappen van de Universiteit Gent. “De gezenderde snoeken werden gemerkt met fel-oranje strepen op hun onderkaak, zodat ze makkelijk herkenbaar waren.”

Met deze studie willen de onderzoekers meer te weten komen over de levenswijze van snoek in de rivier, zodat uiteindelijk de Vlaamse viswateren zo optimaal mogelijk ingericht kunnen worden opdat de snoek en andere vissoorten er beter kunnen overleven.

SCHAF JE VISVERLOF AAN OP WWW.VISVERLOF.BE

NUTTIGE ADRESSEN VISLIJN 2012

Infoloket Openbare Visserij

Provinciale Visserijcommissies

U heeft een vraag over de openbare visserij? Wenst u meer informatie over visserijregelgeving, viswateren, visrechten, vissoorten en visstandbeheer? Neem dan contact op met de Visserijcommissie in uw provincie.

West-Vlaanderen

FAC Kamgebouw

K. Albert I-laan 1/5 bus 6, 8200 Brugge, Tel.: 050-30 16 11

E-mail: pvcwvl@gmail.com

Oost-Vlaanderen

Woodrow Wilsonplein 2, 9000 Gent, Tel.: 09-267 78 02

E-mail: pvc@oost-vlaanderen.be

Antwerpen

Jan Van Rijswijcklaan 28, 2018 Antwerpen,

Tel.: 03-240 64 39

E-mail: info@visserijcommissie.provant.be

Vlaams-Brabant

VAC, Diestsepoort 6, 3000 Leuven, Tel.: 016-66 63 17

E-mail: visserij.vbr.anb@vlaanderen.be

Limburg

Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt, Tel.: 011-29 96 87

E-mail: raymond.dupont@bz.vlaanderen.be

BEHEER VAN DE VISSTAND EN DE VISSERIJ / AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

Het Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor het beheer van de visstand, het behoud van de visserij en de naleving van de visserijwetgeving. Vissterfte op openbaar water kan bij het Agentschap gemeld worden, evenals visstroperij of andere ernstige inbreuken op de visserijwetgeving.

West-Vlaanderen

VAC, Jacob Van Maerlantgebouw

Koning Albert I-laan 1-2 bus 74, 8200 Brugge,

Tel.: 050-45 41 76

E-mail: visserij.wvl.anb@vlaanderen.be

Oost-Vlaanderen

Gebr. Van Eyckstraat 4-6, 9000 Gent, Tel.: 09-265 45 82

E-mail: visserij.ovl.anb@vlaanderen.be

Antwerpen

Gebouw Anna Bijns

Lange Kievitstraat 111-113 bus 13, 2018 Antwerpen,

Tel.: 03-224 62 62

E-mail: visserij.ant.anb@vlaanderen.be

Vlaams-Brabant

VAC, Diestsepoort 6, 3000 Leuven, Tel.: 016-66 63 00

E-mail: visserij.vbr.anb@vlaanderen.be

Limburg

Koningin Astridlaan 50 bus 5, 3500 Hasselt,

Tel.: 011-74 25 00

E-mail: visserij.lim.anb@vlaanderen.be

Centrale Diensten-Visserijfonds

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert-II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel,

Tel.: 02-553 82 22

E-mail: visserij.anb@vlaanderen.be

Depotnummer: D/2011/3241/273

Uitgave: januari 2012

Meer info over het Agentschap voor Natuur en Bos:

www.natuureenbos.be